

Dakle, **ne govorimo protiv Italije i Njemačke ili Talijana i Nijemaca, već protiv fašizma/nacizma gdje god se on izrodio**, ukazujući na njegove štetne posljedice na svim razinama. Nemojmo brkati protivljenje fašizmu/nacizmu kao zadnje linije obrane kapitalističkog sustava sa mržnjom prema određenim narodima koji su okusili fašizam/nacizam, bilo kao provoditelji ili kao žrtve takvog sustava. Naše protivljenje fašizmu/nacizmu ide paralelno uz protivljenje državi kao aparatu bogatih i moćnih s kojim sve nas ostale drže pod kontrolom i uz protivljenje kapitalizmu kao ekonomskom sustavu koji potiče pohlepu, konkurenciju (na kraju krajeva i fašizam) - ne razmišljajući o realnim potrebama stanovništva i planete.

Razumiješ li da ako si fašista - nacista da pljuješ na svoj grad? Pljuješ na radničku tradiciju i borbu za socijalnu pravdu koja je sustavno gušena od strane takvih režima, a i ovog današnjeg. Pljuješ na žrtve terora i poginule borce za slobodu. Četnici, ustaše, fašisti, nacisti, stranački uhljebi i ostali društveni paraziti koji podržavaju i provode režim koji šteti većini zajedno su bježali i zajedno će nanovo bježati..

Zašto u Rijeci

ne možeš biti fašista - nacista?

Fašistička Italija 20-ih godina 20. stoljeća, paralelno s naseljavanjem Talijana u Rijeku (iz Južne Italije) kako bi etničku sliku prikazala u vlastitu korist (zbog pripajanja Rijeke), **provodi i nasilnu denacionalizaciju** kroz ukidanje institucija koje imaju veze s hrvatskim etnicitetom, zabranjivanje hrvatskih prezimena i imena i kroz uskraćivanje posla onima koji su se javno izjašnjavali kao Hrvati. **Takva praksa „zatiranja etniciteta“ danas se spominje isključivo u kontekstu „komunizma“ Jugoslavije, a nikada u kontekstu fašističkih i nacističkih režima.** Fašistički režim Italije imao je potporu i Sv. Stolice, stoga se Crkva odlučila na zabranu govorenja hrvatskog jezika u ispovijedima svojih vjernika, a od 1934. godine na vjerskim obredima se počeo obavezno koristiti samo latinski jezik po napatku iz Vatikana.

Što se tiče klasne borbe - **riječki kapitalisti**, po uzoru na talijanske kapitaliste, **organizirali su grupe fašista koji su proganjali radničke militante i neistomišljenike**, a 1922. nakon što lokalne vlasti nisu dozvolile proslavu 1. maja, fašisti su uz podršku policije provalili u Radničku komoru, uništili je iznutra, izbacili van biblioteku i namještaj te na kraju zapalili samu komoru. Oni koji su se usudili suprotstaviti grupama fašista prvenstveno u Italiji, nazivali su se *Arditi del Popolo* (narodne borbene jedinice, osnovane 1921.) uglavnom sačinjene od mlađih ljudi borbenog duha i progresivnih nazora, uglavnom iz radničkih organizacija.

Je li uopće potrebno govoriti o pojačanim fašističkim odmazdama od ljeta 1941., batinanju, zatvaranju i ubijanju ljudi iz Rijeke i okolice. O **fašističkim žrtvama Grobinštine, Hreljina, Sušaka, Kostrene, Kastva, Podhuma** (srpnja 42'

streljano 100-tinjak muškaraca, spaljeno gotovo cijelo selo, oteta stoka od strane talijanske kraljevske vojske) i mnogih drugih žrtava fašističkog režima. Je li potrebno pričati o prolaznom konclogoru u Rijeci, o stacionarno-tranzitnim konclogorima u Bakru, Kraljevici i Lovranu, gdje su ljudi iz ovog grada i ovih krajeva ostavili kosti?

1943. i kapitulaciju fašističke Italije Riječani su oduševljeno dočekali, ne sluteći da će rat trajati još dvije godine i da dolaze pod nacističku čizmu Njemačke. U rujnu 1943. njemačka avijacija je bombardirala Sušak, nakon čega je uslijedio dolazak njemačke pješadije na Sušak i u Rijeku. Time je Rijeka potpala pod nacističko Operativno područje „Jadransko primorje“ sa sjedištem u Trstu. **Nijemci su u drugoj polovici 1944. počeli pripreme za rušenje objekata u Rijeci prilikom povlačenja.** Plan su i proveli sustavnim uništavanjem lučko-industrijskog kompleksa, željezničkih, cestovnih i komunalnih objekata te pojedinih dijelova grada. **Zapadni dio grada je jedan od najuništenijih lučko-pomorskih centara u Europi**, a uništavanja i stradavanja su se nastavila i nakon oslobođenja Rijeke (3.5.1945.) zahvaljujući tempiranim minama ukopanima u lukobrane, nasipe i obalu. Treba se podsjetiti da je još 1943. okupator odnio dijelove glavnih postrojenja, a kasnije i prijevozna sredstva i namirnice. **Time je njemački nacistički režim uništio gotovo 80% Rijeke.**

Pri tome je, naravno, najvažnije naglasiti da nisu „Talijani“ i „Nijemci“ tiranizirali ovdašnju kulturu i radničku klasu, to je činila autoritarna ideologija kojom su se vodili. Nebitno je u ime kojeg nacionalnog predznaka, svi ti krvnici su se vodili istim principima.